

Sygn. akt III AUa 51/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka (spr.) SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Karolina Ernest

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2016 r. w Szczecinie

sprawy M. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wyrównanie świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 listopada 2015 r. sygn. akt IV U 897/15

oddala apelację.

SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela Horodnicka -Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 51/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 sierpnia 2015 r., po rozpatrzeniu wniosku M. G. z 3 sierpnia 2015 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. ustalił ubezpieczonej kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. Do ustalenia kapitału początkowego przyjął podstawę wymiaru w kwocie 1.104,78 zł ustaloną w decyzji z dnia 21.07.2010 r. Organ rentowy przeliczył kapitał początkowy z zastosowaniem art. 174 ust. 9a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015r. poz. 748). Przeliczony współczynnik wyniósł 97,13 % (poprzednio – 90,49%). Podstawa wymiaru kapitału początkowego pozostała bez zmian. Wartość kapitału początkowego wyniosła 138.424,88 zł. W związku ze zmianą wysokości kapitału początkowego organ rentowy decyzją z dnia 19.08.2014r. przeliczył wysokość emerytury ubezpieczonej z uwzględnieniem ponownie ustalonego i zwaloryzowanego kapitału

początkowego. Wysokość emerytury po zmianie kapitału początkowego wyniosła 1.592,06 zł, po waloryzacji 1.845,40 zł. Wypłata podwyższonego świadczenia nastąpiła od 01.08.2015r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Odwołanie od powyższych decyzji wniosła ubezpieczona domagając się ich zmiany i wypłaty podwyższonej emerytury także za okres od 01.03.2011r. do 30.07.2015r. wraz z należnymi odsetkami.

Sąd Okręgowy postanowieniem z 13 października 2015 r. na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawy z powyższych odwołań do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z 13 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd I instancji wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny i rozważania prawne.

M. G. od 03.08.2005r. była uprawniona do wcześniejszej emerytury, której wysokość została obliczona na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej. W dniu 13.07.2010r. zgłosiła wniosek o emeryturę z tytułu ukończenia 60 lat. Decyzją z dnia 21.07.2010r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił dla ubezpieczonej kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r., jako podstawę wymiaru przyjęto podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od 01.01.1989r. do 31.12.1998r. wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 90,49 %. Uwzględniono 26 lat 3 miesiące i 6 dni okresów składkowych tj. 315 miesięcy oraz 1 miesiąc i 24 dni okresów nieskładkowych. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 96,36%. Przyjęto dalsze średnie trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynoszące 209 miesięcy. Kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 137.952,54 zł.

Sąd I instancji ustalił również, że decyzją z dnia 13.09.2010r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę od 03.08.2010r. tj. od ukończenia wieku emerytalnego. Wysokość emerytury ustalona została na podstawie art.26 ustawy emerytalnej. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. Wysokość emerytury wyniosła 1.587,12 zł.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy wynika także, że decyzją z 18.08.2015r. organ rentowy ponownie ustalił M. G. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r., przyjmując podstawę wymiaru w kwocie 1.104,78 zł ustaloną w decyzji z dnia 21.07.2010r. Organ rentowy przeliczył kapitał początkowy z zastosowaniem art.174 ust.9a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.jedn. Dz.U. z 2015r. poz. 748) czyli ustalając na nowo współczynnik proporcjonalny do wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego poprzez określenie stażu ubezpieczeniowego i wymaganego stażu w dniach (poprzednio w zaokrągleniu do pełnych lat. Przeliczony współczynnik wyniósł 97,13 % (poprzednio – 90,49%). Przy obliczaniu wielkości współczynnika wzięto pod uwagę liczbę okresów składkowych i nieskładkowych wyrażoną w dniach (9510). Podstawa wymiaru kapitału początkowego pozostała bez zmian. Wartość kapitału początkowego wyniosła 138.424,88 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że w związku ze zmianą wysokości kapitału początkowego organ rentowy decyzją z 19.08.2014r. przeliczył wysokość emerytury ubezpieczonej z uwzględnieniem ponownie ustalonego i zwaloryzowanego kapitału początkowego. Wysokość emerytury po zmianie kapitału początkowego wyniosła 1.592,06 zł, po waloryzacji 1.845,40 zł. Wypłata podwyższonego świadczenia nastąpiła od 01.08.2015r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Sąd Okręgowy odwołania ubezpieczonej uznał za niezasadne. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły przepisy art. 173 oraz art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 748).

Sąd Okręgowy zważył, że w ustalonym stanie faktycznym, biorąc pod uwagę obowiązujący stan prawny, nie jest możliwa wypłata podwyższonej emerytury także za okres od 01.03.2011r. do 30.07.2015r. Sąd pierwszej instancji

wskazał, że podwyższenie emerytury ubezpieczonej nastąpiło na skutek zmiany wysokości kapitału początkowego, który na wniosek ubezpieczonej zgłoszony w dniu 03.08.2015r., został przeliczony zgodnie z przepisem ust. 9a art. 174 ustawy emerytalnej. Przepis ten został dodany przez art. 1 pkt 3 lit. c) ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2011r. nr 187, poz.1112) zmieniającej ustawę emerytalną z dnia 23 września 2011 r. Sąd meriti miał na uwadze, że zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2011r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sprawach, w których organ rentowy ustalił kapitał początkowy z uwzględnieniem przepisów art. 174 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, kapitał początkowy ustala się ponownie na wniosek osoby uprawnionej, a jeżeli osoba uprawniona nie wystąpi z takim wnioskiem - przy obliczaniu emerytury na zasadach określonych w art. 26 ustawy wymienionej w art. 1 niniejszej ustawy, jeżeli jest to korzystniejsze dla emeryta. Przeliczenie kapitału początkowego jest możliwe zatem z zastosowaniem przepisu art. 174 ust. 9a ustawy wyłącznie na wniosek, a jeżeli osoba uprawniona nie wystąpi z takim wnioskiem - przy obliczaniu emerytury na zasadach określonych w art. 26 ustawy. Sąd pierwszej instancji zważył, że organ rentowy nie mógł zatem z urzędu dokonać przeliczenia kapitału ubezpieczonej, a do ponownego obliczenia emerytury przyznanej decyzją z dnia 13.09.2010r., ustalonej na zasadach określonych w art.26 ustawy emerytalnej, doszło dopiero na skutek wniosku zgłoszonego w dniu 03.08.2015r.

Mając na uwadze treść art.129 ustawy emerytalnej, Sąd Okręgowy uznał, że prawidłowo organ rentowy wypłacił ubezpieczonej podwyższone świadczenie od 01.08.2015r.

Z powyższym wyrokiem nie zgodziła się ubezpieczona. W uzasadnieniu wywiezionej apelacji wskazała, że ZUS z urzędu dokonał przeliczenia emerytury i wskazał od kiedy nastąpiły zmiany, jednakże organ rentowy nie dokonał korekty wypłaty podwyższonego świadczenia emerytalnego, co stanowi jego błąd i uzasadnia roszczenie ubezpieczonej o wypłatę emerytury również za okres od 1 marca 2011 r. do 30 lipca 2015 r. W ocenie apelującej organ rentowy powinien dostrzec zmiany w kapitale początkowym wraz z jego waloryzacją i na bieżąco dokonywać korekty świadczeń emerytalnych i przekazywać świadczenie emerytowi. Zdaniem ubezpieczonej stwierdzenie Sądu Okręgowego, że ZUS nie mógł z urzędu dokonać przeliczenia kapitału początkowego, ale dopiero po złożeniu wniosku, jest niezasadne. Przemawia za tym okoliczność, że organ rentowy w decyzji z 19 sierpnia 2015 r. dokonał przeliczenia emerytury i wskazał wyraźnie, że podwyższenie świadczenia emerytalnego przysługuje już od 1 marca 2011 r., co potwierdził w punkcie II decyzji z 19 sierpnia 2015 r. W ocenie apelującej data wypłaty przez organ rentowy zwiększonego świadczenia została wybrana dowolnie. Podstawy prawnej wypłaty świadczenia nie powinien stanowić wniosek ubezpieczonej.

Organ rentowy nie wniósł odpowiedzi na apelację ubezpieczonej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 sierpnia 2001 r., V CKN 348/00, Lex nr 52761). Sąd Apelacyjny podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

Przedmiot sporu w niniejszej sprawie stanowiła kwestia możliwości wypłaty ubezpieczonej zwaloryzowanego świadczenia za okres od 1 marca 2011 r. do 30 lipca 2015 r. Zdaniem ubezpieczonej organ rentowy winien z urzędu dostrzec zmiany w kapitale początkowym, dokonać jego przeliczenia w oparciu o znajdujące się w jego posiadaniu dokumenty i na bieżąco dokonywać korekty świadczeń emerytalnych. Wniosek ubezpieczonej w tym zakresie nie jest konieczny. Przeciwnie stanowisko jest bowiem krzywdzące dla emeryta i jest korzystne dla organu rentowego.

Z taką argumentacją ubezpieczonej nie sposób się zgodzić. Przede wszystkim na uwadze należało mieć przepis art. 133 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016, poz. 887). Zgodnie z tym przepisem w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Jednocześnie Sąd Okręgowy prawidłowo powołał się na normę wynikającą z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z dnia 8 września 2011 r.), który stanowi, że w sprawach, w których organ rentowy ustalił kapitał początkowy z uwzględnieniem przepisów art. 174 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, kapitał początkowy ustala się ponownie na wniosek osoby uprawnionej, a jeżeli osoba uprawniona nie wystąpi z takim wnioskiem - przy obliczaniu emerytury na zasadach określonych w art. 26 ustawy wymienionej w art. 1 niniejszej ustawy, jeżeli jest to korzystniejsze dla emeryta. Decyzję w sprawie ponownego ustalenia wysokości emerytury, z uwzględnieniem przeliczonego kapitału początkowego, organ rentowy wydaje w ciągu 60 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (ust. 2).

Powyższe regulacje bezsprzecznie wskazują, że ponowne wyliczenie kapitału początkowego oraz jego wypłata możliwe były dopiero po złożeniu przez ubezpieczoną odpowiedniego wniosku. Skoro wniosek taki wpłynął do organu rentowego 3 sierpnia 2015 r., to prawidłowo organ rentowy zaczął wypłacać ubezpieczonej świadczenie emerytalne w wyższej kwocie od początku miesiąca, w którym wniosek został złożony. Organ rentowy nie popełnił błędów przy wydawaniu tej decyzji. Wysokość wyliczonego kapitału początkowego oraz wysokość emerytury również nie była kwestionowana przez ubezpieczoną. Sprawa dotycząca ponownego wyliczenia wysokości kapitału początkowego nie należy do spraw, w których inicjatorem ustalenia wysokości świadczenia lub jego wysokości powinien być organ rentowy.

Zaznaczyć należy, że organ rentowy nie ma obowiązku ani też możliwości indywidualnego informowania wszystkich zainteresowanych o przysługujących im uprawnieniach do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ich zmianach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 stycznia 1997 r., II UKN 59/96, OSNAPiUS 1997/18/353). Dopiero złożenie przez ubezpieczoną odpowiedniego wniosku otworzyło drogę do wyliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji, a tym samym do wyliczenia ponownie wysokości emerytury i jej wypłaty. Wskazanie w treści decyzji przez organ rentowy, że emerytura po waloryzacji przysługuje w wyższej kwocie już od 1 marca 2011 r. nie oznacza, że od tej daty świadczenie winno być już wypłacone. W ten sposób organ rentowy zagwarantował ubezpieczonej możliwość skorzystania z prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury. Takie działanie organu rentowego nie naruszyło żadnych przepisów postępowania. Postępowanie organu rentowego zagwarantowało nie tylko realizację zasady równości ale także regułę niedyskryminowania stron stosunku ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk